

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Moniky Javorové a soudkyň JUDr. Zory Šmolkové a JUDr. Miroslavy Honusové ve věci

žalobce : **Správa železniční dopravní cesty, státní organizace**
sídlem Dlážděná 1003/7, 110 00 Praha 1 – Nové Město
zastoupený advokátem Mgr. Tomášem Tyllem
sídlem Na Příkopě 22, 110 00 Praha 1

proti
žalovanému: **Krajský úřad Moravskoslezského kraje**
sídlem 28. října 117, 702 18 Ostrava

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 1. 2016 č. j. MSK 133160/2015, ve věci
správního deliktu na úseku ochrany přírody a krajiny

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 1. 2016 č. j. MSK 133160/2015 se **zrušuje** a věc se **vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 20 786 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobce Mgr. Tomáše Tylla, advokáta se sídlem Na Příkopě 22, 110 00 Praha 1.

Shodu s prvopisem potvrzuje

Odůvodnění:

1. Žalobce se svou žalobou doručenou Krajskému soudu v Ostravě dne 18. 3. 2016 domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 1. 2016 č. j. MSK 133160/2015, kterým bylo potvrzeno rozhodnutí Městského úřadu Bruntál ze dne 29. 9. 2015 č. j. MUBR/63656-15/pzd-OŽP-7004/2015/pzd, o uložení pokuty ve výši 60 000 Kč za správní delikt, kterého se žalobce měl dopustit tím, že v období od prosince 2014 do března 2015 provedl prostřednictvím najatých subjektů kácení celkem 297 ks stromů (dřevin rostoucích mimo les), převyšujících ve výši 130 cm nad zemí obvod kmene 80 cm, a dále 8 330 m² zapojeného porostu, na pozemcích parc. č. 407/2 v k. ú. Milotice nad Opavou a parc. č. 342/5 v k. ú. Nové Heřminovy, bez povolení orgánu ochrany přírody, čímž žalobce porušil ustanovení § 8 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (dále jen „zákon o ochraně přírody a krajiny“). Současně bylo zamítnuto odvolání žalobce proti tomuto rozhodnutí. Žalobce navrhl zrušení i prvostupňového rozhodnutí.
2. Žalobce považoval napadené rozhodnutí za nicotné a nezákonné. Předně namítl věcnou nepřislusnost orgánů ochrany přírody u stromů (dřevin) nacházejících se v obvodu dráhy (tj. i na stavbě dráhy). Dřeviny na stavbě dráhy (v obvodu dráhy) lze kácet bez povolení orgánů ochrany přírody, pokud tyto dřeviny nebyly vysazeny jako součást stavby dráhy, neboť provozovatel dráhy je povinen zajistit její provozování pro potřeby plynulé a bezpečné drážní dopravy. Opačný výklad by vedl ke stavu, kdy by provozovatel dráhy nebyl schopen zajistit splnění své zákonné povinnosti provozování dráhy vyplývající z § 22 zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách (dále jen „zákon o dráhách“). Také by byla sporná odpovědnost za škodu v případě nedodržení povinnosti provozování dráhy – stromů padlých do dráhy. Zachování dřevin na stavbě dráhy a v jejím obvodu ve většině případů vylučuje a znemožňuje zabezpečení ochrany života a zdraví osob dráhu užívajících, neboť dráha je technicky odlišná od pozemní komunikace, když u dráhy se předpokládá, že bude plně průjezdná. Pro oblast obvodu dráhy, stavby dráhy a staveb na dráze je v otázkách dřevin dána výlučná kompetence drážního úřadu, přitom každá dřevina, která vyrostla na stavbě dráhy (v obvodu dráhy) v rozporu s jejím normovým (tj. právní) předpisem příp. kolaudačním rozhodnutím schváleným, nařízeným a vyžadovaným technicko-stavebním stavem, je závadou stavby dráhy a provozovatel dráhy je povinen je ze zákona odstranit, a to bez ohledu, zda jde o dřevinu zdravou či nikoliv. Dřeviny v obvodu dráhy nemají své místo, pokud ji mohou ohrožovat, za situace, kdy by dosáhly takové výšky, že v případě svého pádu by zasáhly do průjezdného profilu provozovatele dráhy. Přitom ze statistiky vyplývá, že do průjezdného profilu padají převážně zdravé stromy.
3. Dále žalobce namítl, že není odpovědný za správní delikt podle § 88 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně přírody a krajiny, neboť kácení dřevin bylo provedeno pomocí najatých subjektů, žalobce byl pouze objednatelem. Adresátem povinnosti podle § 88 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně přírody a krajiny je ten, kdo skutečně dřevinu poškodí nebo zničí. Pochybnost ohledně určení sankčně odpovědného subjektu vede k nepřezkoumatelnosti rozhodnutí.
4. Dále žalobce namítl nedostatečně zjištěný skutkový stav věci, neboť nebylo prokázáno, že by žalobce pokácel celý zapojený porost, kterým je podle vyhlášky č.

Shodu s prvopisem potvrzuje

189/2013 Sb. soubor dřevin, jejichž patra se vzájemně dotýkají nebo překrývají s výjimkou dřevin tvořících stromořadí, pokud obvod kmene jednotlivých dřevin měřený ve výšce 130 cm nad zemí nepřesahuje 80 cm.

5. Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby. Otázkou věcné příslušnosti orgánu ochrany přírody a krajiny k povolování kácení dřevin na drážních pozemcích se podrobně zabýval Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 7 As 162/2015-59 z 5. 11. 2015 se závěrem, že v případě záměru pokácet stromy rostoucí na pozemku v obvodu dráhy je drážní úřad povinen postupovat podle zákona o ochraně přírody a krajiny a požádat orgán ochrany přírody o povolení ke kácení. Výlučnou působnost drážního správního úřadu nelze dovodit ani ze zákona o dráhách ani z jiného zákona.
6. Co se týče odpovědnosti žalobce jako objednatele prací, v řízení bylo prokázáno, že rozhodnutí o tom, které dřeviny se budou kácet, vzešlo ze strany žalobce a byl to také žalobce, kdo prováděl hodnocení zdravotního stavu všech stromů, které byly pokáceny. Rovněž to byl žalobce, kdo podal oznámení o provedeném kácení dřevin rostoucích mimo les, ke kterému uvádí, že pokácel dřeviny, jejichž stavem byl zřejmě bezprostředně ohrožen život a zdraví nebo škoda značného rozsahu. Žalobce sice neprováděl kácení vlastními silami, zadal jej však jako zakázku jinému subjektu tak, že ze smlouvy vyplývá jak termín, realizace, místo a způsob plnění, včetně způsobu provedení díla, jeho předání a převzetí; subjektem, který vykácel dřeviny, byl tedy žalobce. Žalovaný předem odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 9 As 50/2008-64 ze dne 5. 3. 2009.
7. U nařízeného jednání oba účastníci na svých procesních stanoviscích setrvali.
8. Žalobce u jednání žalobu doplnil o námitku, že bylo rozhodováno o skutku, který se nestal, neboť kácení velké části porostu bylo předem povoleno. Je pravou, že žalobce nedodržel všechny podmínky kácení, ale tím by naplnil skutkovou podstatu jiného správního deliktu, o kterém řízení nebylo nikdy zahájeno.
9. U jednání žalobce dále namítl nedostatečně zjištěný skutkový stav, neboť správní orgány přistupovaly k důkazům selektivně, vycházely z fotografií, kterými nebylo možno zjistit stav dřevin, nezabývaly se namítanými předchozími událostmi a vycházely z vlastních odborných stanovisek a nepřihlédly k odbornému stanovisku předloženému žalobcem.
10. Dále žalobce namítl, že mu je přičítáno k tíži nezohlednění stanoviska Ministerstva životního prostředí z března 2015, ke kterému nemohl přihlédnout, když je kácení došlo v roce 2014.
11. Krajský soud poté, co zjistil, že žaloba byla podána včas ve lhůtě dvou měsíců po doručení písemného vyhotovení rozhodnutí žalovaného žalobci, tedy v souladu s ustanovením § 72 odst. 1 zákona č. 152/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), přezkoumal napadené rozhodnutí v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 s. ř. s. v mezích žalobních bodů a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

Shodu s prvopisem potvrzuje

12. Ze správních spisů krajský soud zjistil, že žalobce dne 25. 2. 2015 a 21. 4. 2015 oznámil Městskému úřadu Bruntál provedení kácení dřevin v obvodu dráhy, jejichž stavem byl bezprostředně ohrožen život či zdraví nebo hrozila škoda značeného rozsahu, v prosinci 2014 až březnu 2015 v k. ú. Milotice nad Opavou. Předložil rovněž fotografie kácených dřevin, rámcovou smlouvu o dílo, uzavřenou dne 30. 9. 2014 s Traťovou strojní společností, a.s. jako zhotovitelem, metodický pokyn pro údržbu vyšší zeleně, včetně přílohy a souhlas Drážního úřadu s kácením dřevin z 24. 11. 2014. Městský úřad Bruntál provedl kontrolu dodržování povinností podle zákona o ochraně přírody a krajiny v souvislosti s kácením dřevin rostoucích mimo les v obvodu dráhy, k. ú. Milotice nad Opavou, o čemž sepsal protokol dne 5. 8. 2015, se závěrem o porušení povinností podle ustanovení § 8 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny, čímž se žalobce dopustil protiprávního deliktu podle ustanovení § 88 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně přírody a krajiny. Následně poté, co Městský úřad Bruntál doplnil spis o podklady pro rozhodnutí, se kterými žalobce dne 17. 9. 2015 seznámil, rozhodl prvostupňovým rozhodnutím o uložení pokuty za správní delikt, které žalovaný napadeným rozhodnutím potvrdil.
13. Podle § 8 odst. 1 věty první zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění účinném pro prosinec 2014 až únor 2015, *ke kácení dřeviny nezbytné povolení orgánů ochrany přírody, není-li dále stanoveno jinak*. Podle odstavce 2 téhož ustanovení, *povolení není třeba ke kácení dřevin z důvodu pěstebních, tj. za účelem obnovy porostu nebo při provádění výchovné prověrky porostů, při údržbě břehových porostů prováděné při správě vodních toků, k odstraňování dřevin v ochranném pásmu zařízení elektrizační a plynárenské soustavy prováděném při provozování těchto soustav a z důvodů zdravotních, není-li v tomto zákoně stanoveno jinak. Kácení z těchto důvodů musí být oznámeno písemně nejméně 15 dnů předem orgánu ochrany přírody, který je může pozastavit, omezit nebo zakázat, pokud odporuje požadavkům na ochranu dřevin*.
14. Podle § 88 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně přírody, *orgán ochrany přírody uloží pokutu až do výše 1 000 000 Kč právnické osobě nebo fyzické osobě při výkonu podnikatelské činnosti, která se dopustí protiprávního jednání tím, že poškodí nebo zničí bez povolení dřevinu nebo skupinu dřevin rostoucí mimo les*.
15. Zákon o ochraně přírody a krajiny byl od 1. 4. 2017 novelizován zákonem č. 319/2016 Sb., kterým byla v prvním odstavci vypuštěna slova „*a povolení ke kácení dřevin u železničních drah může orgán ochrany přírody vydat jen po dohodě s Drážním správním úřadem*“, a novelizované znění § 8 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny zní: „*Povolení není třeba ke kácení dřevin z důvodu pěstebních, tj. za účelem obnovy porostů nebo při provádění výchovné prověrky porostů při údržbě břehových porostů prováděné při správě vodních toků k odstraňování dřevin v ochranném pásmu zařízení elektrizační a plynárenské soustavy prováděném při provozování těchto soustav, k odstraňování dřevin za účelem zajištění provozuschopnosti železniční dráhy nebo zajištění plynulé a bezpečné drážní dopravy na této dráze a z důvodů zdravotních, není-li v tomto zákoně stanoveno jinak. Kácení z těchto důvodů musí být oznámeno písemně nejméně 15 dnů předem orgánu ochrany přírody, který jej může pozastavit, omezit nebo zakázat, pokud odporuje požadavkům na ochranu dřevin; v případě odstraňování dřevin za účelem zajištění*

provozuschopnosti železniční dráhy nebo zajištění plynulé a bezpečné drážní dopravy na této dráze tak může učinit jen na základě závazného stanoviska Drážního správního úřadu.“ (zvýraznění potvrzením provedl krajský soud).

16. Nejvyšší správní soud se v rozsudku č. j. 7 As 162/2015-59 ze dne 5. 11. 2015 skutečně zabýval otázkou nicotnosti rozhodnutí vydaného věcně nepřislušným úřadem za situace, kdy se této nicotnosti stěžovatel dovolával z důvodu, že městský úřad jako orgán ochrany přírody nebyl věcně příslušný rozhodovat o povolení pokácení dvou stromů rostoucím na pozemku v obvodu dráhy. Nejvyšší správní soud uzavřel, že za situace, kdy zákon o dráhách nemá žádné ustanovení, které by se výslovně týkalo ochrany dřevin a povolování jejich kácení, problematiku ochrany a kácení dřevin rostoucích mimo les, jimiž jsou stromy a keře rostoucí jednotlivě i ve skupinách, ve volné krajině i v sídelních útvarech, na pozemcích mimo lesní půdní fond, upravuje zákon o ochraně přírody a krajiny. Tento zákon dopadá na všechny dřeviny rostoucí na pozemcích mimo lesní půdní fond, tedy i na dřeviny rostoucí na pozemcích v obvodu dráhy. Pokud je úmyslem zákonodárce vyjmou dřeviny rostoucí mimo les z působnosti orgánu ochrany přírody, činí tak výslovně např. v § 59 odst. 1 písm. j) zákona č. 254/2001 Sb., o vodách, přičemž v zákoně o drahách žádné ustanovení shodného či obdobného obsahu není. Nejvyšší správní soud dále dovodil, že pouze v případě představují-li dřeviny zdroj ohrožení života, zdraví nebo majetku, lze je odstranit podle § 8 odst. 4 zákona o ochraně přírody, který však představuje výjimku z uvedeného pravidla. Není tak dána specialita zákona o drahách, zákona o ochraně přírody a krajiny.
17. Z uvedeného vyplývá, že v době jednání žalobce (kácení dřevin a zapojeného porostu) byl žalobce povinen před kácením mít povolení orgánu ochrany přírody podle § 8 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny a orgán ochrany přírody byl osobou věcně příslušnou o povolení kácení rozhodnout; pokud tak neučinil, naplnil skutkovou podstatu správního deliktu uvedeného ve shora citovaném § 88 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně přírody a krajiny a orgán ochrany přírody byl oprávněn mu udělit pokutu. Krajský soud připomíná, že Nejvyšší správní soud vycházel z právní úpravy účinné do 31. 3. 2017, tedy do doby účinnosti zákona č. 319/2016 Sb., který ve prospěch žalobce zakotvil výjimku z povolení ke kácení dřevin v případě, že odstranění dřevin je provedeno za účelem zajištění provozuschopnosti železniční dráhy nebo zajištění plynulé a bezpečné drážní dopravy na této dráze. Došlo tak ke změně právní úpravy, která je pro žalobce příznivější. Vzhledem k tomu, že pro správní trestání platí princip přípustné retroaktivity ve prospěch pachatele (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 6. 2008 č. j. 2 As 9/2008-77) a vzhledem k tomu, že změnou právní úpravy došlo k zániku trestnosti jednání žalobce v případě, odstranil-li žalobce dřeviny za účelem zajištění provozuschopnosti dráhy nebo zajištění plynulé a bezpečné drážní dopravy, neboť ve vazbě na citované ust. § 88 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně přírody a krajiny by se žalobce nově již nemohl vytýkaným jednáním dopustit správního deliktu, krajský soud k této změně přihlédl, a to tak, že ve světle změněné úpravy již rozhodnutí žalovaného nemůže obstát. Proto krajský soud napadené rozhodnutí podle § 78 odst. 1 s. ř. s. pro nezákonnost zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení, ve kterém žalovaný přihlédně ke změně právní úpravy ust. § 8 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny provedené zákonem č. 319/2016 Sb.

a bude se zabývat tím, zda žalobce k provedení kácení potřeboval povolení orgánu ochrany přírody nebo zda kácení provedl za účelem zajištění provozuschopnosti železniční dráhy nebo zajištění plynulé a bezpečné drážní dopravy na této dráze a byly tak naplněny podmínky pro to, aby kácení orgánu ochrany přírody pouze oznámil.

18. Žalobce dále namítl nicotnost napadeného rozhodnutí pro nedostatek pravomoci. Ani po novele zákona o ochraně přírody a krajiny a zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách, zákonem č. 319/2016 Sb., zákon o dráhách stále nemá ustanovení, které by se týkalo ochrany dřevin, s výjimkou ustanovení § 56a odst. 2 zákona o dráhách, které v souladu se zákonem na ochranu přírody a krajiny svěřuje drážnímu správnímu úřadu pouze pravomoc vydat závazné stanovisko v případě řízení o pozastavení, omezení nebo zákazu kácení dřevin. Orgánem, který je oprávněn povolit kácení dřevin a který rozhoduje jako věcně příslušný o uložení pokuty v případě správního deliktu podle zákona o ochraně přírody a krajiny, je tak orgán ochrany přírody; v tomto platí stále závěry Nejvyššího správního soudu, přijaté ve shora uvedeném rozsudku č. j. 7 As 162/2015 – 59. Napadené rozhodnutí proto není nicotné pro nedostatek pravomoci.
19. K žalobní námitce neodpovědnosti žalobce za správní delikt, neboť jej nespáchal sám, ale pomocí najatých subjektů, krajský soud uvádí, že jak právní teorie, tak judikatura dovodila odpovědnost za správní delikt podle § 88 zákona o ochraně přírody a krajiny jak přímého činitele (zhotovitele), tak objednatele. Z rozsudků Nejvyššího správního soudu č. j. 4 As 117/2016-26 z 23. 9. 2016, č. j. 9 As 50/2008-64 z 5. 3. 2009, popř. č. j. 1 As 86/2011 – 50 z 27. 7. 2011 vyplývá, že pro odpovědnost za správní delikt osoby objednatele je rozhodující, zda zhotovitel, který fakticky koná, je v přímé řídicí působnosti objednatele. Pokud žalovaný dovodil - a skutkový stav v tomto směru nebyl zpochybněn - že z rámcové smlouvy o dílo, uzavřené mezi žalobcem jako objednatelem a Traťovou strojní společností, a.s. jako zhotovitelem, vyplývá rozhodující role žalobce v určení, zda a které dřeviny se budou kácet, v posouzení jejich zdravotního stavu a v stanovení způsobu kácení, pak je závěr žalovaného o odpovědnosti žalobce v souladu se shora citovanými rozhodnutími Nejvyššího správního soudu; samozřejmě při naplnění předpokladů, které pro odpovědnost žalobce vyplývají z nového ustanovení § 8 odst. 2 ve spojení s § 88 odst. 1 písm. c) zákona na ochranu přírody a krajiny.
20. Námitkami, které žalobce vznesl u jednání, tedy existencí předchozího povolení ke kácení velké části dřevin, nedostatečně zjištěného skutkového stavu a nemožnosti žalobce přihlídnout ke stanovisku Ministerstva životního prostředí z března 2015, se krajský soud nezabýval, neboť byly vzneseny až po uplynutí dvouměsíční lhůty pro podání žaloby, tedy ve smyslu § 71 odst. 2 s. ř. s. opožděně, přičemž se nejedná o rozvinutí včas uplatněné žalobní argumentace (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 7. 2011 č. j. 1 Afs 41/2011 - 178).
21. Dalšími vznesenými námitkami se krajský soud nezabýval, neboť jejich posouzení je v této fázi řízení nadbytečné; rozhodující bude závěr žalovaného o tom, zda jednání žalobce naplňuje znaky skutkové podstaty správního deliktu podle nové právní úpravy, jak bylo rozvedeno v bodě 14. tohoto rozsudku.

22. Žalobce žalobou navrhl zrušení rozhodnutí správního orgánu I. stupně, což je postup předvídaný ustanovením § 78 odst. 3 s. ř. s., krajský soud však pro tento postup neshledal důvod, a proto tak nepostupoval; o návrhu nerozhodl, neboť domáhat se zrušení rozhodnutí správního orgánu nižšího stupně, které předcházelo napadenému rozhodnutí, není procesním právem žalobce (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2007, č. j. 1 As 60/2006 – 106).
23. Vzhledem k tomu, že v řízení byl plně procesně úspěšný žalobce, vzniklo mu v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. právo na náhradu nákladů řízení, k jejichž náhradě soud žalovaného zavázal. Náklady řízení žalobce představují zaplacený soudní poplatek za podání žaloby ve výši 3 000 Kč, dále odměna ze zastoupení advokátem podle vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve výši 3 100 Kč, podle § 7 bod 5 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., a to za tři úkony právní služby, příprava převzetí zastoupení, sepis žaloby a účast u jednání podle § 11 odst. 1 písm. a), d) a e) vyhlášky a třikrát režijní paušál ve výši 300 Kč za každý z těchto úkonů právní služby podle § 13 odst. 3 vyhlášky, dále cestovné za cestu z Prahy do Ostravy a zpět, celkem ujetu 752 km osobním vozem RZ: X, Kia Cee'd SW o spotřebě pro kombinovaný provoz 6,5 l na 100 km benzínu natural, cena za opotřebení dle vyhlášky č. 463/2017 Sb. činí 4 Kč za 1 ujetý kilometr, cena pohonných hmot 30,50 Kč za 1 litr benzínu, a dále DPH z těchto částek s výjimkou zaplaceného soudního poplatku podle § 57 odst. 2 s. ř. s., celkem tedy 20 786 Kč. Všechny tyto náklady řízení podle obsahu spisu žalobci prokazatelně vznikly a jedná se o náklady nezbytně nutné k uplatnění jeho práva. Soud proto žalovaného k jejich zaplacení žalobce zavázal, a to k rukám zástupce žalobce podle § 149 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o.s.ř.“) ve spojení s ustanovením § 64 s. ř. s. Lhůtu k zaplacení soud stanovil v souladu s ustanovením § 160 odst. 1 o.s.ř., neboť tato lhůta je přiměřená možnostem žalovaného.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu správnímu soudu.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné soudní rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí.

Ostrava 17. ledna 2018

JUDr. Monika Javorová
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje